

2007-01-25

Medlemsbrev nr 2

Utbildning av guider till vårt museum

Från den enkät styrelsen skickade ut i början av september har vi fått in tre intresserade. Vi skulle gärna se några fler och hoppas att ytterligare några av er anmäler intresse till Ever Lidén, Tupphuset, Kvarnv. 13, 640 60 Åkers styckebruk eller pehr.bengtsson@akershembygd.se. Vi kommer även att gå ut i annonser i tidningarna.

Utbildningen kommer att genomföras i mars till maj under bedömt sex kvällar. Personlig kallelse kommer till dem som anmält sig.

Frågor från årsmötet

Vid årsmötet ställdes av medlemmarna några frågor som styrelsen bad att få återkomma till. En fråga rörde Cosswatorpet som styrelsen just då förde diskussioner med Åkers styckebruk AB om. Diskussionerna är nu avslutade och Hembygdsföreningen har inte längre något ansvar för Cosswatorpet. De möbler och andra föremål som fanns i Cosswatorpet har magasinierats.

Vem ansvarar för tornet på Stenhuggarmon? Det gör Hembygdsföreningen. Efter att gamla brandtornet revs togs initiativ att bygga ett nytt torn 1990 med ekonomiskt stöd från projektet Åkers Bergslag. Under våren avser styrelsen besiktiga tornet för att därefter besluta om eventuella reparationer. Efter kontakt med Sveriges Hembygdsförbund har vi fått klart att vår förening inte har något ansvar om en olycka skulle när någon klättrar i tornet. För alla eventualiteter så innehåller dock den grundförsäkring som vi har genom förbundet även en ansvarsförsäkring.

Den sista obesvarade frågan var; Vart finns de föremål som fanns i Skottvångs museum? Svaret är att de finns förvarade på Skottvång. Alla föremål har förtecknats och här framgår även vem föremålen tillhör (hembygdsföreningen, gruvföreningen respektive i privat ägo). Att detta arbete blev utfört kan vi tacka bland andra Göran Nilsson, medlem i Åkers hembygdsförening, för.

Resultat från frågetävlingen i museet vid 20-årsfirandet.

Dragning och rättning skedde vid styrelsens möte den 4 oktober. Följande blev de tre vinnarna:

Reino Carling, Strängnäs

Bengt Jansson, Strängnäs

Anita Viberg, Åkers styckebruk

Vi säger grattis till vinnarna som alla fått varsitt exemplar av boken "En flik av Mälaren" som pris.

Vart tog pengarna vägen?

I samband med vårt 20-årsfirande på Folkets Hus berättade Evert Liden i ett kort "historietal" bland annat om föregångaren till dagens hembygdsförening. Där fick vi veta att den, efter att i många år fört en minst sagt tynande tillvaro, upphörde på 1960-talet. I kassan fanns då cirka 1 500 kr. Men vart tog dessa pengar vägen?

Det visade sig under kvällen att Stig Olby visste besked. Pengarna hade skänkts till ÅIF Orienteringssektion. Där hade man i sin tur låtit trycka upp nya kartor över Åker samhälle och Lindvreten som sedan hade delats ut till alla Åkersbor. Slutet gott allting gott skulle man kunna säga, även om det ju hade varit trevligt med en hembygdsförening med anor från 1920-talet!

Åkersbor berättar

Här följer nu den första berättelsen i serien "Åkersbor berättar". Ni som ännu inte fattat pennan – gör det nu! Kan någon berätta om hur julen firades på 1950-talet? Eller om Julgransplundring i Åkers Folkets Hus?

"En kokt med bröd"

Varm korv med bröd och i bästa fall mos var en dröm för oss ungar som växte upp i Åker på 40- och 50-talet. Problemet var att en sådan läckerhet kostade en krona. Ungefär vad de lyckligast lottade av oss hade i veckopeng på den tiden. Men det fanns en räddande ängel, Korv-Ville (Ville Karlsson). Han hade en kiosk stor som just – ett korvstånd. En hög smal trälåda stor nog för en person om han trängde ihop sig. Villes kiosk stod på samma plats som dagens Sibyllabar på torget.

Ville, en lång, mager karl med skrattrynkor i ögonvrån, vitt förkläde och kockmössa på skallen, utstrålade en vänlighet som inte var alltför vanlig mot ungdomar på den tiden. Man kunde nämligen köpa korv "på krita" hos Ville. En förmån som många av oss utnyttjade – om och om igen. Skulderna till Ville steg snabbt, men vår välgörare var sällan ofin nog att neka oss kredit.

I Åker fanns på den tiden två ställen för ungdomar att mötas när vinterkylan blev barsk. Villes korvkiosk och Järnvägsstationens väntrum. Väntrummet var varmt och skönt när vinterkylan stod tjurskallig utanför, man kunde ta sig ett tjuvbloss på sin pipa och ha en god stund tillsammans med kompisar. Det var dock en problematisk miljö, problemet var att den uniformsklädde mannen bakom biljettluckan sällan visade förståelse för ungdomar på den tiden. Luckfönstret öppnades och en ilsken stämman röt: "Ut! Ut! Det här är ingen värmestuga! Utan protester lufsade vi ut i vinterkylan. Man opponerade sig inte mot vuxna på den tiden. I synnerhet inte om de var klädda i uniform. Stukade lunkade vi upp mot Villes korvkiosk i hopp om barmhärtighet.

- En med bröd och senap, sa kalle. Skuldsatt hos Ville.

- En med bröd och mos. Och senap och ketchup! Sa Bosse. Något mindre skuldsatt än Kalle.

- En med bröd? prövade jag, hårt skuldsatt som jag var hos vår människoälskande korvhandlare. Tolv spänn på krita. En krona i veckopeng. Ett i längden ohållbart kreditläge.

Ville kikade på mig. Underfundigt, med något låtsat i blicken. Barskt nästan.

- Ja-aaså du? Sa han och sköt tillbaka kockmössan i nacken. "Det blir tretton och femtio jämt det.

Jag mumlade något och drog mig diskret tillbaka i vintermörkret. Tretton och femtio! En förmögenhet för en skolgrabb på den tiden då två lösa John Silver kostade 25 öre.

Men Ville älskade ungar, utan åtskillnad.

- Krille! Vart tog du vägen? ropade han från sin kiosklucka. Skrattrynkorna avtecknade sig i det dimmiga ljuset. ”En kokt med bröd. Och mos! Och senap och ketchup. Var det inte det du ville ha?”

Älskade Ville! Du räddare i nöden.

”Pluto”, som just klivit av sin motorcykel, lade sig i samtalet. Han var en kraftig kille, äldre än oss andra. Fruktad för sin grymma skinnpaj, sitt tuffa uppträdande och inte minst för sin båge. De repor han lade av på grusvägen upp mot församlingshemmet med sin Triumf ingav respekt.

- Hörrudu! Snörvlade han, torkade sig om nosen och spände ögonen i mig. De var skräckinjagande under motorcykelglasögonen. ”Du som har en farsa med kassaskåpet fullt av stålar ska väl för f-n inte köpa korv på krita. Be farsan din att plocka upp en långschal ur skåpet och ge Ville så kan du kaka korv så länge du lever!”

Farsan, Gunnar Åkermark, var brukskassör och den tuffe Pluto hade nog inte riktigt förstått vad som var ”farsans” privata pengar och vad som tillhörde AB Åkers styckebruk. En ”tjänstemannaunge” som jag skulle inte blanda sig med ”arbetarungarna” och handla på krita. För femtio år sedan var det skarpa klasskillnader i gamla Åker och olika regler gällde mellan klasserna. Det var nog inte bara motorcykelfantomen Pluto som skilde på folk och folk på den tiden. De flesta tänkte så. Säkert fanns det ingen illvilja hos karlen. Under den tuffa masken var han en snäll kille. Bara ett barn av sin tid.

Att (nästan) vara den enda ”tjänstemannaungen” i Åkers styckebruk för femtio år sedan hade sina sidor. Men en kokt med bröd – och i bästa fall mos – hos den snälle Ville gjorde vardagskvällen lättare att bära. Inte bara för en ”tjänstemannaunge”.

- o O o -

Som tack för den trevliga berättelsen skickar vi en blomstercheck till Christer.

Årsmöte den 14 mars

Välkomna till vårt årsmöte den 14 mars i Åkers Folkets Hus. Mötesförhandlingarna börjar klockan 1900. Förutom årsmötesförhandlingar kommer vi att få lyssna till Åkers alldeles egna Riksspelman, Susanne Fred.